

สถานการณ์ ปัญหา ความต้องการ และพลังอำนาจของญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุป่วยเรื้อรังที่บ้าน*

Evidence, Problems, Needs, and Empowerment in Family Caregiver of Chronically Ill Aging

ปิ่นนเรศ กาศอุดม**วิวรรณ เฝ้ากัณหา***วาริ กังใจ****คณิศร แก้วแดง** รัชมน นามวงษ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัญหา ความต้องการ และพลังอำนาจของญาติผู้ดูแล และหาปัจจัยทำนายพลังอำนาจของญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุป่วยเรื้อรังที่บ้าน กลุ่มตัวอย่างคือ ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุป่วยเรื้อรังที่บ้าน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลลักษณะของญาติผู้ดูแล ข้อมูลของผู้สูงอายุป่วยเรื้อรังและข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลของญาติผู้ดูแล และแบบสอบถามข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา หาความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และหาปัจจัยทำนายพลังอำนาจของญาติผู้ดูแล ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการศึกษาพบว่า ญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุป่วยเรื้อรังที่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ครึ่งหนึ่งเป็นบุตรส่วนใหญ่ มีสุขภาพแข็งแรง กิจกรรมการดูแลส่วนใหญ่ คือ การช่วยเหลือในการรับประทานอาหาร เหตุผลของการดูแลมากที่สุดคือเป็นหน้าที่ สำหรับระยะเวลาในการดูแลเฉลี่ย 64.3 เดือน และการดูแลผู้สูงอายุเฉลี่ย 11.5 ชั่วโมงต่อวัน ด้านผู้สูงอายุป่วยเรื้อรังส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 73.5 ปี ผู้สูงอายุที่ป่วยส่วนใหญ่ยังคงได้รับการรักษาอยู่ การรักษาที่ได้รับเกือบทุกคน คือ ยารักษาโรคหรืออาการที่เจ็บป่วยที่พบมากที่สุดคือ เบาหวานและความดันโลหิตสูง ผู้สูงอายุป่วยเรื้อรังส่วนใหญ่ มีความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอยู่ในระดับสูงหรือพึ่งพาน้อย ผู้สูงอายุป่วยเรื้อรัง ส่วนใหญ่มีการรู้คิดและสติปัญญาในระดับปกติ ญาติผู้ดูแลได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างญาติผู้ดูแลกับผู้สูงอายุป่วยเรื้อรัง อยู่ในระดับดีเป็นส่วนมาก พลังอำนาจอยู่ในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจของญาติผู้ดูแลมากที่สุด รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุป่วยเรื้อรังกับญาติผู้ดูแล ความต้องการของญาติผู้ดูแล ภาวะสุขภาพของญาติผู้ดูแล และความรู้สึกลึกมีคุณค่าในตนเองของญาติผู้ดูแล ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยทำนายทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายพลังอำนาจของญาติผู้ดูแลได้ร้อยละ 38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่าญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุป่วยเรื้อรังที่บ้านที่เป็นบุตรยังเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการดูแล และสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจของญาติผู้ดูแลมากที่สุด ฉะนั้นจึงควรรณรงค์ส่งเสริม สัมพันธภาพในครอบครัวและสร้างจิตสำนึกในการดูแลผู้สูงอายุแก่บุตรหลานอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ญาติผู้ดูแล/ผู้สูงอายุป่วยเรื้อรัง

* ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสภาการวิจัยแห่งชาติ

** อาจารย์ประจำ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี *** อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา ****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา